

MÜHENDİSLİKTE KADIN OLMAK

Hilal Dankaz

16

Ataerkil Toplum Yapısı: Kadın Ne Anlar Mühendislikten...

Mühendislik mesleği genelde kadınlara pek yakıştırılmaz, erkek işi olarak görülür. İş hayatında bu ayrım biz kadınların karşısına sıklıkla çıkarılıyor, üstelik bu ayrım sadece erkekler tarafından yapılmıyor. Yüzyıllardan beri içimize işleyen ataerkil toplum yapısı sebebiyle çoğu zaman bu ayrımı erkeklerden daha çok biz kadınlar yapıyoruz. Meslek seçiminde kadına uygun olan aranıyor hep. Sekreterlik, öğretmenlik, hemşirelik gibi meslekler benimseniyor, ama mühendislikten uzak duruluyor. Toplum; erkek fiziksel olarak kadından güçlü olduğu halde tarlada çalışan, yük taşıyan, hayvancılıkla uğraşan kadını normal görüyor, ama mühendis olanı garipsiyor.

Eğitimde Fırsat Eşitliği

Ailenin eğitim yapısı, kadının hayattaki rolünü doğrudan etkiliyor. Meslek sahibi olabilen kadınların ailelerinin eğitim oranlarının genelde daha yüksek olduğu biliniyor. Toplumumuzdaki genel aile yapısında erkek doğumdan itibaren her konuda serbest ve doğal bir şekilde eğitimde de önceliklidir. Erkeklerin eğitimi için her türlü imkan zorlanırken; kadınların eğitim hakkını kazanabilmeleri, kendi çabalarıyla oluyor.

Üniversiteyi kazanabilen kadınlar için ailenin gönderip göndermeyeceği gündeme gelebilirken, bu sorunu yaşayan bir erkek neredeyse yoktur. Kadın üniversiteye gitti diyelim, yurtta kalması daha güvenli, giriş-çıkış saatleri belli zihniyeti hakimdir

genelde. Kız yurtlarında son giriş saati uygulaması vardır ve bu saate uymayanlar için tutanak tutularak işlem yapılırken erkek yurtlarında böyle bir uygulama söz konusu değildir. Çocukluktan başlayan kadın erkek ayrımı üniversitede de devam ediyor.

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Kadının Atölyesi Kulübü'nün "Kadın-Erkek Rollerini Değerlendirme Anketi" adlı bir çalışmada; şöyle denilmektedir:

"Kadınların arasından neden bir Shakespeare ya da Einstein çıkmadığını 'Doğamız gereği...' ile başlayan cümlelerle anlatmak mümkün olamaz. Shakespeare'in kız kardeşi Shakespeare gibi evden kaçıp başka bir şehre gitseydi, yolda başına gelebilecekler sizce neler olurdu? Sizce hangi anlayış

Shakespeare'in kız kardeşine kaçma imkanı vermedi? Bugünün 'Kadınlardan mühendis çıkmaz' anlayışı olabilir mi?"

Farklı örneklerdeki anlayışların benzer olması, bu görüşlerden birine taraf olanların, diğer konularda da olağan bir şekilde benzer algılarla hareket ettiğini gösteriyor. Kadından mühendis olmaz diyen erkeklerin yüzde 65'i ders notlarını bayan arkadaşlarından alıyor. Ne ilginç, değil mi!

Üniversitede iken aldığım derslerde hocalarımdan bazıları sınıfa hitap ederken, "Evet beyler" sözünü kullanırlardı. Bunu elektrik mühendisliğini bir erkek mesleği olarak görüp mü yaptıklarını hiç sorgulamadım. Bana da doğal gelirmiş meğer. Bu baskının hayatın ilerleyen dönemlerinde, iş hayatında daha hissedir-

li olduğunu gördüm.

Mühendislik Nasıl Bir Meslek?

Mühendislik mesleği farklı şekillerde tanımlanabilir belki. Amerika Birleşik Devletleri'nde yükseköğretim kurumlarının uygulamalı bilim, mühendislik, teknoloji ve bilişim alanlarındaki programlarını akredite eden ve sivil toplum kuruluşu olarak faaliyet gösteren ABET'in (Accreditation Board for Programs in Engineering and Technology) mühendislik tanımı şöyle;

"Mühendislik, matematiksel ve doğal bilim dallarından, ders çalışma, deney yapma ve uygulama yolları ile kazanılmış bilgileri akıllıca kullanarak, doğanın kuvvetleri ve maddelerini insanoğlu yararına sunmak üzere ekonomik olan yöntemler geliştiren bir

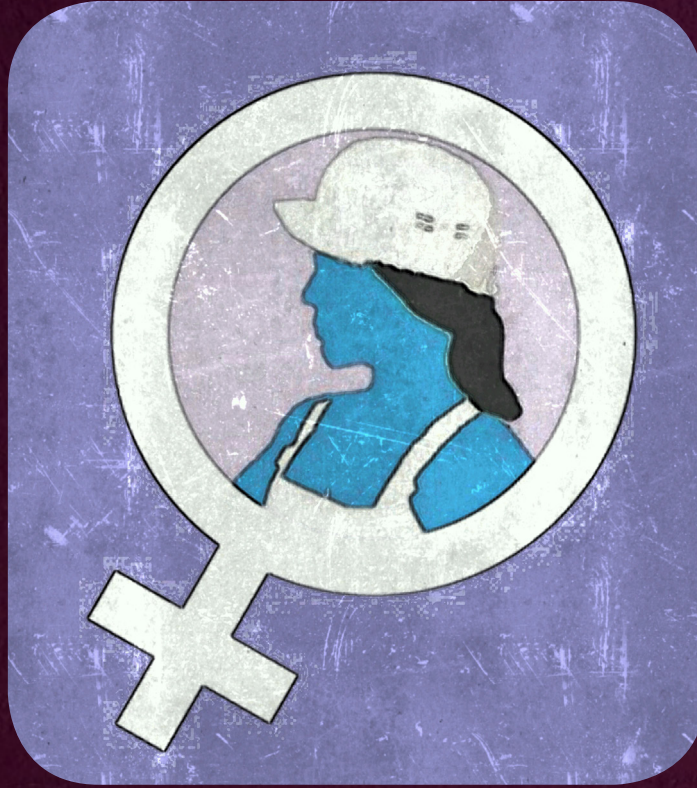
meslektir."

Bu tanıma göre, mühendislikte erkeklerin kadınlardan daha yetenekli veya daha başarılı olabileceği sonucunu çıkaramıyorum, ya siz? Mühendislik beden değil, beyin işidir.

Mühendislik Diplomasını Alsak Bile...

Kadın meslek hayatına 1-0 yenik başlıyor. Ailede, toplumda, eğitimde karşılaşılan eşitsizlikler işe başvuru aşamasında da kadının peşini bırakmıyor. İşin bir parçasını pazarlama oluşturuyorsa kadın tercih ediliyor. Kadının cinsel kimliği kullanılmak isteniyor. Kadın çoğu zaman aldığı eğitime paralel bir işte çalışmıyor ya da çalıştırılmıyor.

Kadınların özellikle erkek egemen sektörlerde çalış-

masının elbette türlü zorlukları var. Ama en çok yaşanan zorluk; önyargıları yıkmak konusunda... İşin eğitim kısmının tamamlanmış olması, bu sorunu aşmaya yetmiyor.

Kapitalizmin Krizi Kadın Mühendisi Vuruyor...

Ekonomik krizden en çok çalışan kadın etkileniyor. Masrafları kırmak söz konusu olunca akla işten çıkarma; işten çıkarma söz konusu olunca da akla ilk kadın geliyor.

EMO, 2009 yılı içerisinde, üyeleri olan elektrik, elektronik, elektrik-elektronik, elektronik haberleşme, bilgisayar ve biyomedikal mühendisleri üzerinde "Küresel Krizin Etkileri: EMO Üyelerinin İstihdamı" araştırmasını yapmıştır. Bu çalışmada kadın mühendislerde işsizlik oranının ortalama işsizlik oranından daha yüksek olduğu saptanmıştır. EMO üyesi mühendisler arasında yüzde 10 olan işsizlik oranı kadın EMO üyesi mühendisler arasında yüzde 17.1'e çıkmaktadır. EMO üyesi

mühendislerin yüzde 10'u kadınlardan oluşmaktadır, Kadın mühendislerin yüzde 65.8'inin küresel ekonomik krizden çeşitli şekillerde etkilendikleri belirlenmiştir.

Kadınlar ekonomik anlamda özgürlüklerini, gün be gün gericileştirilen toplum yapısı içerisinde adım adım kaybetmektedirler.

Sermayenin krizi ve geri ci zihniyetin baskısı altında kadınlara yönelik ayrımcılık giderek artmaktadır. Yalnızca ekonomik değil, şiddet, taciz, tecavüz gibi insanlık dışı uygulamaların üstü de örtülmeye çalışılmaktadır.

Ne Yapmalı?

Temelde tüm çalışan kadınların yaşadıkları sıkıntılar, problemler var. Ancak mühendislik toplumumuzda tamamıyla erkek işi olarak görüldüğü için kadınlar bu alanda maalesef daha fazla problem

yaşamaktadırlar.

Her mühendislik disiplininin kendine has çalışma prensiplerinden kaynaklı farklı alanlarda farklı deneyimlerden

söz etmek mümkündür. Ancak hepsi "mühendisliğin erkek işi olarak görülmesi" ortak paydasında birleşiyor.

Okulu bitirdik, kabullenmeler de "mühendisiz" artık. Daha iyi işler başarabilmek, mesleğimizde daha güzel yerlere gelebilmek hedefimiz olmalıyken, maalesef ki biz mücadelemizin en büyüğünü kadın kimliğimizle var olabilmek için veriyoruz. Bu mücadeleden vazgeçmeyip daha cesur davranabildiğimiz sürece ve mesleğimize dört kolla sarılabildiğimiz sürece her şey çok daha güzel olacak.

Hakların eşit olduğu; sınıf, ırk, hak ayrımının olmadığı güzel günler için; kadın kendine inanmalı, güvenmeli ve örgütlenmelidir.

Erkek gibi kadın olmak zorunda değiliz, KADIN GİBİ KADINIZ.